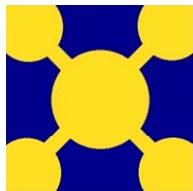

**PILSONĪBAS UN MIGRĀCIJAS
LIETU PĀRVALDE**

EMN

EIROPAS MIGRĀCIJAS TĪKLS

**STATISTIKAS ZIŅOJUMS PAR
MIGRĀCIJU, PATVĒRUMU
UN IZRAIDĪŠANU
(ATSKAITES GADS – 2003)**

Rīga, 2006.gada marts

SATURS

A. Migrācijas jautājumi	3
1) Migrācijas statistikas analīze un izskaidrošana	3
2) Konteksta izskaidrošana (tiesiskie, politiskie un starptautiskie faktori)	7
B. Patvēruma jautājumi	13
1) Patvēruma statistikas analīze un izskaidrošana	13
2) Konteksta izskaidrošana (tiesiskie, politiskie un starptautiskie faktori)	14
C. Nelegālā ieceļošana	15
1) Statistikas analīze un izskaidrošana	15
2) Konteksta izskaidrošana (tiesiskie, politiskie un starptautiskie faktori)	18
D. Cita pieejamā informācija un dati	21

A. Migrācijas jautājumi

1) Migrācijas statistikas analīze un izskaidrošana

a) Migrācijas plūsmas

Apkopotie dati par iedzīvotāju ilgtermiņa migrāciju Latvijā 2003.gadā, liecina, ka 2003.gadā bija vērojams vismazākais starpvalstu migrācijas iespaids uz iedzīvotāju skaita izmaiņām valstī – iedzīvotāju skaits emigrācijas pārsvara pār imigrāciju dēļ samazinājies par 846 cilvēkiem. Turpinās iepriekšējos gados iezīmējusies tendence – ilgtermiņa (uz pastāvīgu dzīvi vai uz laiku, ilgāku par gadu) emigrācijas pārsvars pār imigrāciju. Migrācijas apjomi kļūst mazāki.

2003.gadā Latvijā uz dzīvi apmetās 1364 cilvēki no citām valstīm un uz pastāvīgu dzīvi citās valstīs aizbrauca 2210 cilvēku (sk.1.1.tab.).

1.1.tabula
Migrācijas plūsmas 2001-2004

	2001	2002	2003	2004
Pastāvīgo iedzīvotāju skaits gada sākumā	2 364254	2 345768	2 331480	2 319203
Reģistrētā imigrācija	1443	1428	1364	1665
Reģistrētā emigrācija	6602	3262	2210	2744

2003.gadā starpvalstu imigrācijas plūsmā no 1364 cilvēkiem Krievijas Federācijas īpatsvars bija 26%, Lietuvas – 10.7%, ASV – 7.7%, Ukrainas – 6.7%, Vācijas – 5.8%, Igaunijas – 5.1%, Baltkrievijas – 4.8%, Izraēlas – 4.3%, pārējo valstu – 28.9%.

Emigrācijas plūsmā Krievijas Federācijas īpatsvars bija 42.4%, Vācijas – 7.7%, Ukrainas – 7.5%, ASV – 6.2%, Baltkrievijas – 4.2%, Lietuvas – 3.6%, Izraēlas – 2.2%, Igaunijas – 2%, Zviedrijas – 2%, pārējo valstu – 22.2%¹.

Latvijā nav vērojams liels imigrantu skaits. Uz laiku, kas ilgāks par trīs mēnešiem, pēdējos gados Latvijā ieceļo apmēram 2,2 tūkstoši ārzemnieku gadā, attiecīgi saņemot uzturēšanās atļaujas. No šiem ārzemniekiem daļa neieceļo ar nolūku apmesties uz pastāvīgu dzīvi Latvijā, bet gan uz neilgu laiku konkrēta darba veikšanai, piemēram, cirka mākslinieki, kuģu būvētāji, mācību iestāžu pasniedzēji, konsultanti valsts un pašvaldību iestādēs.

¹ Iedzīvotāju migrācija Latvijā 2003.gadā. Sk. internetā 19.12.2005.

http://www.csb.gov.lv/teksts.cfm?tem_kods=dem&datums=%7Bts%20%272004%2D03%2D30%2013%3A00%3A00%27%7D

b) Latvijas iedzīvotāju valstiskā piederība

1.2.tabula
Latvijas iedzīvotāju valstiskā piederība

Iedzīvotāji				Procentos no iedzīvotāju kopskaita		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Pavisam	2364254	2345768	2331480	100	100	100
Latvijas pilsoņi	1782565	1788967	1796946	75.40	76.26	77.07
Citi ES pilsoņi	1038	1070	860	0.04	0.05	0.04
Trešo valstu pilsoņi	580651	555731	533674	24.56	23.69	22.89
<i>t.sk. Latvijas nepilsoņi</i>	516639	498253	504572	21.85	21.24	21.64
<i>Nozīmīgākās trešo valstu pilsoņu grupas</i>						
Krievijas	21149	22333	21626	0.89	0.95	0.93
Ukrainas	1814	2046	1907	0.08	0.09	0.08
Lietuvas	1637	1737	1792	0.07	0.07	0.08
Baltkrievijas	957	1131	1162	0.04	0.05	0.05
Igaunijas	495	549	542	0.02	0.02	0.02
ASV	379	379	319	0.02	0.02	0.01
Armēnijas	187	221	200	0.01	0.01	0.01
Polijas	151	164	168	0.01	0.01	0.01
Izraēlas	129	142	140	0.01	0.01	0.01

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem Latvijas iedzīvotāju skaits arī 2003.gadā turpināja samazināties. Taču jāatzīmē, ka iedzīvotāju skaita samazinājuma tempi pēdējos gados kļūst lēnāki - ja 2002.gadā tas samazinājās par 0,6 %, tad 2003.gadā - par 0,5 %. Iedzīvotāju skaits dabiskās kustības dēļ (mirušo skaitam pārsniedzot jaundzimušo skaitu) kritās par 6,5 tūkstošiem; emigrācijas pārsvars pār imigrāciju to samazināja par 0,4 tūkstošiem cilvēku. 2003.gadā mirušo skaits pārsniedza dzimušo skaitu arī visās republikas pilsētās un visos rajonos².

2003.gadā Krievijas Federācijas pilsoņu skaits salīdzinot ar 2002.gadu samazinājās par 707 personām. Daļēji tas izskaidrojams ar Krievijas Federācijas pilsoņu pārceļšanos uz pastāvīgu dzīvi Krievijas Federācijā saskaņā ar Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanos par pārceļotāju tiesību aizsardzību. Šī vienošanās tiek attiecināta uz personām, kuras brīvprātīgi pārceļas no Latvijas Republikas uz Krievijas Federāciju. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē apkopotie dati liecina, ka 2003.gadā reģistrēti 698 izceļotāji.

² Latvijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties. Sk. Internetā 16.02.2006.
http://www.csb.gov.lv/lteksts.cfm?tem_kods=dem&datums=%7Bts%20%272003%2D08%2D28%2013%3A00%3A00%27%7D

c) 2003.gadā Latvijā lielākās trešo valstu pilsoņu grupas

2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu, joprojām vislielākais imigrantu īpatsvars ir no kaimiņvalstīm, proti, Krievijas Federācijas, Ukrainas, Baltkrievijas, kā arī no Lietuvas un Igaunijas. Būtiskas izmaiņas imigrantu skaitā nav novērojamas.

Ārzemnieku skaits Latvijā nav liels, salīdzinoši ar Eiropas valstīm, kur ārzemnieki veido ap 4-5% no iedzīvotāju kopskaita, Latvijā no iedzīvotāju kopējā skaita ārzemnieki ir aptuveni 30 tūkstoši jeb 1,3%³. Turklāt no visiem šiem ārzemniekiem 60% ir personas, kuras, dzīvodamas Latvijā, ir pieņēmušas citas valsts pilsonību, tādējādi kļuvušas par ārzemniekiem savā mītnes zemē.

d) Uzturēšanās atļaujas 2003.gadā

1.3.tabula
Izsniegtās uzturēšanās atļaujas 2003.gadā

		2002	2003
Pavisam		6522*	8263*
Ģimenes apvienošana		2235	4135
	Laulātie	1835	3098
	Bērni < 18 gadiem	400	224
	Citi ģimenes locekļi	...	813
Mācības		493	590
	Skolēni
	Studenti
Nodarbinātība		1784	2223
	Pašnodarbinātas pers.	399	1173
	Nodarbinātas personas	1385	1050
Cits		2010	1315

... - Trūkst datu vai tie ir apšaubāmi

* - summā nav iekļautas pastāvīgās uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegtas Latvijas Republikā pastāvīgi dzīvojošiem citu valsts pilsoņiem (2002.gadā – 4059, 2003.gadā – 3620).

2003.gadā izsniegto uzturēšanās atļauju skaits ir palielinājies. 2003.gadā plānoja izsniegt 10 500 termiņa un pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Faktiski tika izsniegtas 11 883 uzturēšanās atļaujas, tas ir, izsniegtas par 13.17% vairāk nekā bija plānots.

Tas izskaidrojams ar to, ka 2003.gada 1.maijā stājas spēkā Imigrācijas likums, kas ievērojami paplašināja to subjektu loku, kuriem saskaņā ar jauno likumu ir tiesības pieprasīt uzturēšanās atļauju, kā arī uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa

³ Latvijas statistikas gadagrāmata 2004, Rīga: LR Centrālā statistikas pārvalde, 2004, 37.lpp

pagarināšana vairs netiek veikta esošajā ielīmē, bet tiek izsniegta jauna uzturēšanās atļaujas ielīme.

2003.gadā izsniegtas 6115 termiņuzturēšanās atļaujas, visvairāk – 1095 – izsniegtas Latvijas pilsoņu laulātajiem. Latvijas nepilsoņu laulātie 2003.gadā saņēmuši 607 uzturēšanās atļaujas.

Jāsecina, ka visvairāk Latvijas Republikā ārzemnieki ieceļo ģimenes apvienošanas nolūkā (laulātie un viņu nepilngadīgie bērni).

Daudz ārzemnieku 2003.gadā ieceļoja Latvijas Republikā saistībā ar nodarbinātību, kas izskaidrojams ar to, ka ir vienkāršota termiņuzturēšanās atļaujas un darba atļauju saņemšanas procedūra.

No 2003.gadā izsniegtajām termiņuzturēšanās atļaujām 1896 bija pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas, tas ir, ārzemnieks uzturēšanās atļauju Latvijā saņēmis pirmo reizi.

2003.gadā tika izsniegtas 5768 pastāvīgās uzturēšanās atļaujas. Pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmušo ārzemnieku lielāko daļu veido Latvijas Republikā pastāvīgi dzīvojošie citu valstu pilsoņi, kuri gada laikā ir saņēmuši 3620 pastāvīgās uzturēšanās atļaujas.

Daudz pastāvīgās uzturēšanās atļauju tiek izsniegtas saistībā ar ģimenes apvienošanu. 2003.gadā tās ir saņēmuši 874 Latvijas pilsoņu laulātie, 430 Latvijas nepilsoņu laulātie un 31 ārzemnieku laulātais, kā arī 80 nepilngadīgie bērni.

Vērtējot migrācijas procesu tendences, redzams, ka migrācijas apjomi ir samērā nemainīgi. Galvenās ieceļotāju grupas veido ārzemnieki, kas uzturēšanās atļauju saņem ģimenes apvienošanas nolūkā, tad seko nepilsoņi, kuri kļuvuši par citas valsts pilsoņiem un saņēmuši uzturēšanās atļauju Latvijā, un uzturēšanās atļauju saņēmušie ārzemnieki nodarbinātības nolūkā. Tas skaidrojams ar jaunā Imigrācijas likuma stāšanās spēkā, kā arī ar vienkāršotu uzturēšanās atļauju un darba atļauju saņemšanas procedūru.

Viens no riska faktoriem, kas nākotnē ietekmēs migrācijas procesus Latvijā ir iespēja, ka palielināsies to personu skaits, kas vēlēties saņemt uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā, lai vēlāk iegūtu tiesības brīvi pārvietoties visā Eiropas Savienības teritorijā.

Pieaugot ekonomiskās labklājības līmenim valstī un kļūstot par Eiropas Savienības dalībvalsti, Latvija rēķinās ar potenciālo migrācijas plūsmas pieaugumu. Tas būs saistīts gan ar legālās migrācijas palielināšanos – tūrisms, ārvalstu investoru piesaiste, starptautisku firmu pārstāvniecību atvēršana, nodarbinātība, gan ar

nelegālās migrācijas procesu tendencēm pasaulē, piemēram, migrācijas plūsmu maiņa.

2) Konteksta izskaidrošana (tiesiskie, politiskie un starptautiskie faktori)

a) Galvenās tendences un būtiskākā attīstība migrācijas jomā

2003.gada 1.maijā stājās spēkā jauns Imigrācijas likums, kura mērķis ir noteikt ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu. Līdz Imigrācijas likumam darbojās likums „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā”.

Imigrācijas likumā ieviesti šādi jauni nosacījumi (Eiropas Savienības *acquis communautaire* prasības):

- ✓ pastāvīgās uzturēšanās atļauju izsniegšana personām, kuras Latvijas teritorijā likumīgi uzturējušās vismaz 10 gadus nepārtraukti;
- ✓ uzturēšanās atļauju izsniegšana pašnodarbinātajām personām (iepriekšējā likumā šis termins nebija minēts);
- ✓ uzturēšanās atļauju neizsniegšana Latvijas valsts piederīgo laulātajiem, pastāvot pamatotām aizdomām par to, ka noslēgtā laulība ir fiktīva;
- ✓ tas pats attiecībā uz fiktīvu adopciju;
- ✓ iespēja anulēt uzturēšanās atļauju ārvalstniekiem, kuri devuši darbu un mītni nelegālajiem imigrantiem;
- ✓ neiespējamība studējošajiem pēc mācību beigām saņemt uzturēšanās atļauju sakarā ar darbu, neatstājot Latvijas teritoriju;
- ✓ personas, kuras uzturas LR teritorijā ar privātu vīzu, nav tiesīgas iesniegt dokumentus uzturēšanās atļaujas saņemšanai sakarā ar nodarbinātību (dokumenti jāiesniedz ārvalstīs);
- ✓ *acquis* prasībām atbilstoša nelegālo personu aizturēšanas un izraidīšanas kārtība (trešo valstu pilsoņu nodrošināšana ar ceļošanas dokumentiem izraidīšanas gadījumam, aizturēšanas nosacījumi un termiņi utt.);
- ✓ noteikts maksimālais termiņš (20 mēneši), uz kādu personu var turēt apsardzībā (līdz izraidīšanai);
- ✓ noteikta pārvadātāju atbildība par personu pārvadāšanu bez derīgiem ceļošanas dokumentiem;

- ✓ noteikta uzaicinātāju atbildība gadījumos, ja uzaicinātais ārvalstnieks pārkāpis vīzu režīmu (jāsedz izraidīšanas izdevumi, ja tie nav segti, tad liegtas tiesības uzaicināt citus ārvalstniekus, izņemot pirmās pakāpes radniekus);
- ✓ deklarēts, ka Eiropas Savienības pilsoņu ieceļošana un uzturēšanās Latvijā notiek saskaņā ar ES likumiem.
- ✓ noteiktas iestādes, kuras izsniedz, anulē vai atceļ vīzas – pārstāvniecības, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments un Valsts robežsardze;
- ✓ noteikts, ka atsevišķos gadījumos vīzas var izsniegt robežkontroles punktos (ja tas pamatots ar LR starptautiskām saistībām, valsts interesēm vai sakarā ar nepārvaramas varas apstākļiem vai humāniem apsvērumiem);
- ✓ noteiktas galvenās prasības ārvalstniekam, pieprasot vīzu (derīgs ceļošanas dokuments, pietiekoši finansu līdzekļi, ielūgums, kurā ielūdzējs uzņemas noteiktas saistības, dokumenti, kas pamato ieceļošanas un uzturēšanās mērķi);
- ✓ noteikti gadījumi, kādos neizsniedz vīzu vai jau izsniegtu vīzu anulē vai atceļ;
- ✓ precizēts vīzā paredzētais uzturēšanās termiņš – līdz 90 dienām pusgada laikā, skaitot no pirmās ieceļošanas dienas.

Ieviesti papildus nosacījumi, kuri ir pieļaujami saskaņā ar ES prasībām:

- ✓ saņemot uzturēšanās atļauju sakarā ar ģimenes apvienošanu, jāpierāda, ka ģimene dzīvos kopā;
- ✓ ārvalstniekam, pirms viņam ir tiesības uzaicināt laulāto, jābūt pastāvīgās uzturēšanās atļaujai kādu noteiktu laika periodu;
- ✓ laulībai jābūt monogāmai;
- ✓ ja ģimenes apvienošanas nolūkā ieceļo bērns, viņam jābūt ne vecākam par 18 gadiem, kā arī jābūt izpildītiem šādiem nosacījumiem – nav precējies, neved atsevišķu saimniecību;
- ✓ var izsniegt uzturēšanās atļauju ģimenes locekļiem (uz 6 mēnešiem), ja ir kādi īpaši individuāli apstākļi;
- ✓ diferencēti pastāvīgās uzturēšanās atļaujas un termiņuzturēšanās atļauja anulēšanas iemesli.

Imigrācijas likumā noteikto prasību ieviešanai tika izstrādāti likumam pakārtotie normatīvie akti:

- 1) Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumi Nr.183 „Ielūgumu apstiprināšanas kārtība”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā apstiprināmi ielūgumi Latvijas Republikas vīzas pieprasīšanai, kā arī elektroniskās informācijas sistēmā – ielūgumu datu bāzē – iekļaujamās informācijas apjomu un tās izmantošanas kārtību.
- 2) Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.213 „Uzturēšanās atļauju noteikumi”. Noteikumi nosaka izsaukumu apstiprināšanas kārtību, uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamos dokumentus, termiņuzturēšanās atļauju un pastāvīgās uzturēšanās atļauju izsniegšanas, reģistrēšanas un anulēšanas kārtību, ārzemnieku loku, kuri ir tiesīgi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē iesniegt dokumentus uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai sakarā ar nodarbinātību vai komercdarbību, komercdarbības ierobežojumus ārzemniekiem, ievērojot Latvijas Republikas ekonomiskās un iekšējās drošības intereses, atlīdzības (kompensācijas) par izbraukšanu uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs atmaksāšanas kārtību, kārtību, kādā ārzemnieks piesaka savu prombūtni ārpus Latvijas Republikas, kā arī elektroniskajās informācijas sistēmās – ielūgumu datu bāzē un ārzemnieku reģistrā – iekļaujamās informācijas apjomu un tās izmantošanas kārtību.
- 3) Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.214 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”. Noteikumi nosaka valsts nodevas likmes (latos) par vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī valsts nodevas maksāšanas kārtību un personas, kuras atbrīvotas no valsts nodevas samaksas.
- 4) Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.215 „Ārzemnieku ceļošanas dokumentu atzīšanas kārtība”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek atzīti ārzemnieku ceļošanas dokumenti.
- 5) Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.217 „Vīzu noteikumi”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā izsniedz, reģistrē, anulē un atceļ vīzu, kā arī vīzu derīguma termiņus un vīzu informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību.
- 6) Ministru kabineta 2003.gada 9.septembra noteikumi Nr.504 „Kārtība, kādā nosaka un piedzen ar ārzemnieka izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu

apsardzībā saistītos izdevumus". Noteikumi nosaka kārtību, kādā nosaka un piedzen ar ārzemnieka izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā saistītos izdevumus.

- 7) Ministru kabineta 2003.gada 9.decembra noteikumi Nr.691 „Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumi”. Noteikumi nosaka gadījumus, kad ārzemnieks drīkst ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā bez veselības apdrošināšanas polises, kā arī ārzemnieku veselības apdrošināšanas un veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas kārtību Latvijas Republikā.
- 8) Ministru kabineta 2003.gada 9.decembra noteikumi Nr.692 „Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms un izmantošanas kārtība”. Noteikumi nosaka Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību.
- 9) Ministru kabineta 2003.gada 16.decembra noteikumi Nr.707 „Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas nepilngadīgi ārzemnieki bez vecāku vai aizbildņu pavadības”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas nepilngadīgi ārzemnieki bez vecāku vai aizbildņu pavadības.

2003.gadā tika pilnveidota Vienotā vīzu informatīvā sistēma:

- ✓ 2003.gada 1.februārī ieviesta Ielūgumu informatīvā sistēma. Datu bāzes ieviešana vienkāršo un paātrina Ielūgumu apstiprināšanas kārtību Latvijas Republikas vīzas saņemšanai. Ielūgumu iespējams noformēt divu darbadienu laikā; ja nepieciešama papildu pārbaude – 10 darbadienu laikā. Gan fiziskās, gan juridiskās personas var noformēt Ielūgumu jebkurā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes teritoriālajā nodaļā neatkarīgi no reģistrētās dzīvesvietas vai juridiskās personas reģistrētās adreses, un arī ārzemnieks vīzu var saņemt jebkurā Latvijas diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā. Starp Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un pārstāvniecībām nodrošināta elektroniska datu aprīte. Bez tam pēc jaunās Ielūguma apstiprināšanas kārtības ieviešanas vienā Ielūgumā var norādīt lielāku uzaicināto ārzemnieku skaitu, ja ir viens ieceļošanas mērķis.
- ✓ Izveidota Ieceļošanas Ielūgumu datu bāze.
- ✓ Pabeigta Vienotas Vīzu informācijas sistēmas un Ielūgumu datu bāzes papildināšanas projekta realizācija, kā rezultātā atvieglota vīzas izsniegšanas

procedūra amatpersonām, uzlabota datu apmaiņa starp Vīzu informācijas sistēmu un Ielūgumu datu bāzi.

- ✓ Izveidota un ieviesta izsaukumu apstiprināšanas Ielūgumu datu bāze uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai.

No 2003.gada 1.maija tūrisma un kūrorta ceļazīmju veidlapu vietā ir nepieciešams apstiprināts Ielūgums. Izmaiņas veiktas, lai uzlabotu valsts drošību un nodrošinātu visu uzaicināto ārzemnieku iekļaušanu Ielūgumu datu bāzē.

Ārzemniekiem, kuriem ieceļošanai Latvijā nepieciešamas vīzas, tās jāsaņem Latvijas diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde vīzas izsniedz tikai nepārvaramas varas un humānu apsvērumu dēļ, vai, ja tas atbilst Latvijas interesēm vai starptautiskām saistībām.

Papildus vēršam uzmanību, ka 2003.gadā migrācijas un patvēruma politika nebija politisko diskusiju objekts.

b) 2003.gadā izsniegto uzturēšanās atļauju veidi

Saskaņā ar Imigrācijas likumu ārzemniekam Latvijā var tikt izsniegta termiņuzturēšanās un pastāvīgās uzturēšanās atļauja. Latvijā ir iespējami šādi uzturēšanās atļauju izsniegšanas iemesli:

- ✓ Privāts apciemojums;
- ✓ Latvijas pilsoņa laulātais (-ā);
- ✓ Latvijas nepilsoņa laulātais (-ā);
- ✓ Latvijas pilsoņa laulātā (-ās) nepilngadīgie bērni;
- ✓ Latvijas nepilsoņa laulātā (-ās) nepilngadīgie bērni;
- ✓ Studentu vai audzēkņu apmaiņa;
- ✓ Mācības un zinātniskais darbs;
- ✓ Darba līgums;
- ✓ Uzņēmējdarbība;
- ✓ Firmu akreditētie pārstāvji;
- ✓ Eksperti, konsultanti;
- ✓ Firmu vadītāji;
- ✓ Struktūrvienību vadītāji;
- ✓ Misionāri;
- ✓ Ārstēšanās;
- ✓ Komandējums;

- ✓ Ārzemnieka vai bezvalstnieka laulātais (-ā);
- ✓ Ārzemnieka vai bezvalstnieka nepilngadīgie bērni;
- ✓ Latvijas pilsoņa vecāki un viņu laulātie;
- ✓ Latvijas nepilsoņa vecāki un viņu laulātie;
- ✓ Ārzemnieks, kurš 17.06.1940. bija Latvijas pilsonis;
- ✓ Ārzemnieks, kuram viens no vecākiem ir Latvijas pilsonis;
- ✓ Iekšlietu ministra rīkojums;
- ✓ Tiesas lēmums;
- ✓ Latviska izcelsme;
- ✓ Ārzemnieks, kuram ir nepilngadīgs bērns – Latvijas pilsonis;
- ✓ Repatrianta radnieki (laulātie, vecāki, bērni no iepriekšējām laulībām);
- ✓ Ārzemnieks, kuram viens no vecākiem ir Latvijas pilsonis, Latvijas nepilsonis, ārzemnieks;
- ✓ Latvijā pastāvīgi dzīvojoši citu valstu pilsoņi (arī bērni);
- ✓ Nozīmīgi kapitālieguldījumi (Ls 600 000).

Salīdzinot ar 2002.gadu, jaunā Imigrācijas likumā tika iestrādātas normas, kas paplašina uzturēšanās atļauju saņēmumušo ārzemnieku loku. Proti, pastāvīgās uzturēšanās atļauju ir tiesības pieprasīt ārzemniekam, kurš Latvijas Republikā saņēmis atestātu par vispārējo vidējo izglītību, turklāt apguvis vispārējās vidējās izglītības pilnu programmu, mācoties valsts valodā; ārzemniekam, kurš 1940.gada 17.jūnijā ir bijis Latvijas pilsonis vai kuram viens no vecākiem ir Latvijas pilsonis un kurš pārceļas uz pastāvīgu dzīvi Latvijā, kā arī ārzemniekam, kurš nepārtraukti uzturējies Latvijas Republikā ar termiņuzturēšanās atļauju vismaz 10 gadus, un viņa laulātajam, ja viņš nepārtraukti uzturējies Latvijas Republikā ar termiņuzturēšanās atļauju vismaz pēdējos piecus gadus.

c) Eiropas un/vai starptautiskie faktori, kas ietekmējuši noteiktas izmaiņas un/vai nepārtrauktību migrācijas jomā 2003.gadā

Jaunajā Imigrācijas likumā tika iestrādātas normas no tobrīd spēkā esošajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem. Kā jau minēts iepriekš, jaunais likums ievērojami paplašināja to subjektu loku, kuriem saskaņā ar jauno likumu ir tiesības pieprasīt uzturēšanās atļauju.

B. Patvēruma jautājumi

1) Patvēruma statistikas analīze un izskaidrošana

a) Pirmreizējo patvēruma meklētāju pieteikumu iesniegšanas tendences 2003.gadā

2.1.tabula
Kopējais pirmreizējo patvērumu meklētāju pieteikumu skaits 1998-2003

1998	1999	2000	2001	2002	2003
58	22	5	14	24	5

Salīdzinot ar 2002.gadu, arī 2003.gadā novērojama tendence, ka personas, kuras lūdz patvērumu Latvijas Republikā, ierodas no Neatkarīgo Valstu Sadraudzības valstīm. Proti, 2003.gadā patvērumu Latvijā lūdza trīs personas no Gruzijas un divas no Krievijas.

Mazais patvēruma meklētāju skaits saistāms ar Latvijas sociālekonomisko situāciju, samērā nelielajiem pabalstiem, ģeogrāfisko novietojumu un tautiešu diasporas neesamību. Patvēruma meklētāju nokļūšana Latvijā pašlaik gan drīzāk vērtējama kā nejaušs pārtraukums ceļā uz kādu citu valsti. Maz ticams, ka patvēruma meklētāju skaits drīzumā varētu pieaugt. Tomēr tālākā nākotnē tas varētu palielināties.

b) Pirmreizējo un gala pozitīvo lēmumu skaits 2003.gadā

2.2.tabula
Kopējais lēmumu skaits, 2003

	Pavisam	Pirmā instance	Pirmreizējā apelācija
Pavisam	18	12	6
Pozitīvie lēmumi	6	-	6
Negatīvie lēmumi	10	10	-
Citi bez-statusa lēmumi	2	2	-

2003.gadā pieņemti 6 pozitīvi lēmumi. Salīdzinot ar 2002.gadu nav novērojams salīdzinošas izmaiņas.

c) Pozitīvo lēmumu skaita izmaiņas 2003.gadā salīdzinot ar 2002.gadu

2003.gadā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde Bēgļu lietu departamentā pieņēmi 12 lēmumi, no kuriem 83% tika noraidīti, salīdzinot ar noraidītajiem 87% lēmumu 2002.gadā un 92% 2001.gadā.

Sešus pozitīvos lēmumus pieņēma Bēgļu lietu Apelācijas padome. Trīs Krievijas pilsoņiem tika piešķirti alternatīvie statusi.

d) Izmaiņas statusa piešķiršanā konkrētām pilsoņu grupām

Tā kā patvēruma meklētāju skaits Latvijā ir mazs, nav iespējams veikt statistisko analīzi par izmaiņām, piešķirot konkrētu statusu definētām pilsoņu kopām.

2) Konteksta izskaidrošana (tiesiskie, politiskie un starptautiskie faktori)

a) Būtiskākās izmaiņas likumdošanā 2003.gadā

2003.gadā nav būtisku izmaiņu patvēruma sistēmas likumdošanā.

b) Procesuālas izmaiņas 2003.gadā

2003.gadā nav bijušās procesuālās izmaiņas (jaunais Patvēruma likums, kurš tika saskaņots ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, Eiropas Padomes rekomendācijām, rezolūcijām un ieteikumiem) tika pieņemts un stājās spēkā 2002.gadā.

c) Eiropas un/vai starptautiskie faktori, kas ietekmējuši noteiktas izmaiņas un/vai nepārtrauktību patvēruma jomā 2003.gadā?

2003.gadā nav novērotas ievērojamas izmaiņas patvēruma jomā, kas būtu saistīti ar starptautiskiem faktoriem vai arī ar pasākumiem, kas saistīti ar pirmsiestāšanās Eiropas Savienībā procesiem.

C. Nelegālā ieceļošana

1) Statistisko datu analīze un izskaidrošana

a) Attīstība un/vai tendences par atteiktām ieceļošanas atļaujām 2003.gadā salīdzinot ar 2002.gadu

2003.gadā Valsts Robežsardze uz robežas atteikusi ieceļošanas atļauju 2856 personām (sk.3.1.tab.).

3.1.tabula

Kopējais atteikto ieceļošanas atļauju skaits 2000-2003

2000	2001	2002	2003
938	707	1084	2856

2003.gadā no visiem ieceļošanas atteikumiem 39% bija Igaunijas pilsoņi, 26% Lietuvas pilsoņi, 14% Krievijas pilsoņi, 4% Baltkrievijas pilsoņi, 3% Ukrainas pilsoņi (sk.3.2.tab.).

3.2.tabula

Ārzemnieku skaits, kuriem atteikta ieceļošana Latvijā, 2003

Pilsonība	Pavisam	%
Igaunija	1120	39.22
Lietuva	739	25.88
Krievija	411	14.39
Baltkrievija	104	3.64
Ukraina	89	3.12
Polija	73	2.56
Rumānija	36	1.26
Islande	31	1.09
Vācija	24	0.84
Kazahstāna	24	0.84
Citi	205	7.18
Pavisam	2856	100

Salīdzinot datus ar 2002.gadu, atteikto ieceļošanas atļauju skaits ir palielinājies (2002.gadā 1084 personas). Tas saistīts ar jaunā Imigrācijas likuma spēkā stāšanos, kas nosaka ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas plūsmas īstenošanu.

Bez tam 2002.gadā tika likvidēta Imigrācijas policija, kas līdz tam atradās Valsts policijas sastāvā, un tika izveidots Valsts robežsardzes Imigrācijas dienests. Līdz ar to ārvalstnieku uzraudzību šobrīd veic vairs tikai divas institūcijas – Pilsonības

un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze, kas ļauj īsākā laika operatīvāk atrisināt ārzemnieku aizturēšanās un izraidīšanas kontroles jautājumus.

2003.gadā tāpat kā 2002.gadā visvairāk ieceļošanas atteikumi bijuši Igaunijas, Lietuvas un Krievijas pilsoņiem. Igaunijas, Lietuvas un Krievijas pilsoņu interese par Latviju izskaidrojama ar to, ka Latvijai gan ar Igauniju, gan ar Lietuvu un Krieviju ir sauszemes robeža. Vēsturiskie notikumi ir pamatā tam (Latvija, Lietuva un Igaunija bija PSRS sastāvā), ka Latvijā šo valstu pilsoņiem nav valodas barjeras un Latvijā dzīvo viņu radi un paziņas, kā arī ir līdzīgs klimats un ir pietiekami daudz Igaunijas, Lietuvas un Krievijas uzņēmumi, kas izveidoti pēdējos 15 gados. Protams, kā vieni no galvenajiem faktoriem ir ģimene, darbs un studijas.

b) Attīstība un/vai tendences par aizturētajiem ārzemniekiem valsts iekšienē 2003.gadā salīdzinot ar 2002.gadu

Saskaņā ar Valsts robežsardzes sniegto informāciju 2003.gadā valsts iekšienē aizturēti 609 ārzemnieki (sk.3.3.tab.).

**3.3.tabula
Kopējais valsts iekšienē aizturēto
ārzemnieku skaits 2000-2003**

	2000	2001	2002	2003
Pavisam	293	283	377	609

No aizturētajiem ārzemniekiem:

- ✓ 351 persona aizturēta par ieceļošanas, uzturēšanās un vīzu režīma pārkāpumiem,
- ✓ 258 personas aizturētas par strādāšanu bez darba atļaujas. Lielākoties aizturētās personas strādāja celtniecības darbos. Lielākais aizturēto ārzemnieku skaits – 162 personas – par strādāšanu bez darba atļaujām ir bijis Rīgā un Rīgas rajonā.

3.4.tabula
Aizturētie ārzemnieki, 2003

Pilsonība	Pavisam	%
Lietuva	301	49.43
Krievija	119	19.54
Ukraina	44	7.22
Baltkrievija	34	5.58
Igaunija	24	3.94
Pakistāna	10	1.64
Turcija	9	1.48
Vācija	8	1.31
Izraēla	6	0.99
Azerbaidžāna	5	0.82
Citi	49	8.05
Pavisam	609	100

Salīdzinot datus ar 2002.gadu, atteikto ieceļošanas atļauju skaits ir palielinājies (2002.gadā 377 personas). Kā jau minēts iepriekš, šāds pieaugums saistīts ar jaunā Imigrācijas likuma spēkā stāšanos un Iekšlietu ministrijas vadīto dienestu veiksmīgo pārstrukturizāciju.

2003.gadā tāpat kā 2002.gadā visvairāk aizturēti Igaunijas, Lietuvas, Krievijas, Baltkrievijas un Ukrainas pilsoņiem. Kā iepriekš minēts, tas izskaidrojams ar to, ka Latvijai ar minētajām valstīm ir sauszemes robeža, bez tam Latvijā šo valstu pilsoņiem nav valodas barjeras, ir līdzīgs klimats un ir pietiekams skaits šo valstu uzņēmumi.

**c) Attīstība un/vai tendences par izraidītajiem ārzemniekiem
2003.gadā, salīdzinot ar 2002.gadu**

Saskaņā ar Valsts robežsardzes sniegto informāciju 2003.gadā izraidītas 366 personas (sk.3.5.tab.).

3.5.tabula
Kopējais izraidīto ārzemnieku skaits 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Pavisam	371	314	540	366

2003.gadā no visām izraidītajām personām 33% bija Lietuvas pilsoņi, 22% Krievijas pilsoņi, 13% Ukrainas pilsoņi, 7% Baltkrievijas un Igaunijas pilsoņi (sk.3.6.tab.).

3.6.tabula
Izraidītie ārzemnieki, 2003

Pilsonība	Pavisam	%
Lietuva	121	33.06
Krievija	82	22.40
Ukraina	47	12.84
Baltkrievija	27	7.38
Igaunija	26	7.10
Pakistāna	10	2.73
Turcija	9	2.46
Gruzija	7	1.91
Azerbaidžāna	6	1.64
Armēnija	6	1.64
Citi	25	6.83
Pavisam	366	100

Salīdzinot datus ar 2002.gadu, izraidīto personu skaits ir samazinājies (2002.gadā 540 personas). Kā jau minēts iepriekš, šāds samazinājums saistīts ar jaunā Imigrācijas likuma spēkā stāšanos un veiksmīgu nelegālās imigrācijas apkarošanu un valsts robežas kontroli.

d) Lielākās nelegālo ārzemnieku grupas

2003.gadā lielākās nelegālo ārzemnieku grupas ir no tām valstīm, ar ko Latvijai ir sauszemes robeža. Tas izskaidrojams ar to, ka šo valstu pilsoņiem nav valodas barjeras, ir līdzīgs klimats, izveidoti šo valstu uzņēmumi.

2) Konteksta izskaidrošana (tiesiskie, politiskie un starptautiskie faktori)

a) Būtiskākās izmaiņas likumdošanā 2003.gadā

Kā jau iepriekš minēts, 2003.gadā stājās spēkā jaunais Imigrācijas likums, kas nosaka ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu.

Imigrācijas likumā noteikto prasību ieviešanai tika izstrādāti likumam pakārtotie normatīvie akti:

- ✓ Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.216 „Kārtība, kādā izmanto, uztur un aktualizē sarakstu par ārzemniekiem, kuriem aizliegta ieceļošana Latvijas Republikā”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā Pilsonības un

migrācijas lietu pārvalde uztur un aktualizē to ārzemnieku sarakstu, kuriem aizliegta ieceļošana Latvijas Republikā, kā arī sarakstā iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību.

- ✓ Ministru kabineta 2003.gada 9.septembra noteikumi Nr.504 „Kārtība, kādā nosaka un piedzen ar ārzemnieka izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā saistītos izdevumus”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā nosaka un piedzen ar ārzemnieka izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā saistītos izdevumus.
- ✓ Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.212 „Ārzemnieku piespiedu izraidīšanas kārtība, izceļošanas dokumenta forma un tā izsniegšanas kārtība”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama ārzemnieka piespiedu izraidīšana, kā arī izceļošanas dokumenta formu un tā izsniegšanas kārtību.
- ✓ Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.216 „Kārtība, kādā izmanto, uztur un aktualizē sarakstu par ārzemniekiem, kuriem aizliegta ieceļošana Latvijas Republikā”. Noteikumi nosaka kārtību, kādā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde uztur un aktualizē to ārzemnieku sarakstu, kuriem aizliegta ieceļošana Latvijas Republikā, kā arī sarakstā iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību.

b) Procesuālās izmaiņas 2003.gadā

Ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, nosaka Imigrācijas likums.

Ārzemnieks tiek izraidīts gadījumos, ja:

- ✓ pārkāpis normatīvajos aktos noteikto ārzemnieku ieceļošanas un uzturēšanās kārtību Latvijas Republikā;
- ✓ darbojas pretvalstiskā vai noziedzīgā organizācijā vai ir tās biedrs;
- ✓ rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai vai, ierodoties Latvijā, var traucēt pirmstiesas izmeklēšanu vai tiesībaizsardzības izstāžu darbu noziedzīga nodarījuma atklāšanā;
- ✓ izdarījis vai plāno izdarīt smagu vai sevišķi smagu noziegumu;
- ✓ izdarījis noziegumu pret cilvēci, starptautisku vai kara noziegumu vai piedalījies masu represijās, ja tas konstatēts ar tiesas spriedumu;

- ✓ kompetentas ārvalsts iestādes sniegušas informāciju, kas liedz ārzemniekam ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā;
- ✓ ārzemnieka ieceļošana un uzturēšanās Latvijas Republikā nav vēlama citu iemeslu dēļ, pamatojoties uz Latvijas Republikas kompetentu iestāžu sniegto atzinumu;
- ✓ ārzemnieks ir Latvijas Republikai nevēlama persona.

Minētajos gadījumos ārzemniekam var tikt izsniegts izbraukšanas rīkojums vai par ārzemnieku var tikt pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu.

Izbraukšanas rīkojums dod iespēju ārzemniekam septiņu dienu laikā no izbraukšanas rīkojuma saņemšanas dienas labprātīgi atstāt Latvijas Republikas teritoriju.

Lēmums par piespiedu izraidīšanu tiks pieņemts, ja ārzemnieks:

- ✓ nelikumīgi šķērsojis Latvijas Republikas valsts robežu vai citādi pārkāpis normatīvajos aktos noteikto ārzemnieku ieceļošanas un uzturēšanās kārtību Latvijas Republikas pierobežā vai valsts robežas šķērsošanas vietā;
- ✓ nav izceļojis no Latvijas Republikas septiņu dienu laikā pēc izbraukšanas rīkojuma saņemšanas un Imigrācijas likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējis izbraukšanas rīkojumu;
- ✓ aizturēts Latvijas Republikas teritorijā;
- ✓ pēc soda izciešanas par Latvijas Republikā izdarītajiem noziedzīgiem nodarījumiem nav likumīga pamata uzturēties Latvijas Republikā.

Ārzemnieku piespiedu izraidīšanu veic Valsts robežsardze.

Izdodot izbraukšanas rīkojumu, var noteikt ieceļošanas aizliegumu no viena līdz trim gadiem. Izdodot lēmumu par piespiedu izraidīšanu, nosaka piecu gadu ieceļošanas aizliegumu.

c) Eiropas un/vai starptautiskie faktori, kas ietekmējuši noteiktas izmaiņas un/vai nepārtrauktību izraidīšanas jomā 2003.gadā?

Kā jau minēts iepriekš, jaunajā Imigrācijas likumā tika iestrādātas normas no tobrīd spēkā esošajiem Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem. 2003.gadā nav novērotas ievērojamas izmaiņas migrācijas patvēruma jomā, kas būtu saistīti ar starptautiskiem faktoriem vai arī ar pasākumiem, kas saistīti ar pirmsiestāšanās Eiropas Savienībā procesiem.

D. Cita pieejamā informācija un dati

Papildus piedāvājam no Centrālās Statistikas pārvaldes saņemtos statistiskos datus par iedzīvotāju kustību.

Tūrisma nozare ir ar ļoti lielu multiplikatīvo efektu: tā rada jaunas darba vietas kā pašā nozarē, tā tieši un netieši saistītajās nozarēs, ir nodokļu valsts un pašvaldību budžetā, investīciju un uzkrājumu avots, sniedz attīstības un izlīdzināšanās iespējas reģionos. 2003.gadā ienākošā tūrisma pieaugums Latvijā vērtējams pozitīvi: salīdzinot ar 2002.gadu, tas audzis par 14.3%; ekskursantu īpatsvars palielinājies par 1.52%, savukārt, uzņēmēju – par 0.33% (skatīt 4.1.tabulu).

4.1.tabula
Galvenās plūsmu kategorijas⁴

	2000	2001	2002	2003
Galvenās ieceļotāju grupas				
Viesi	4471722	4712288	4606548	4823814
Tūristi	855943	929365	1222253	1397624
Ekskursanti	2765906	2931585	2578828	2618102
Biznesmeņi	849873	851338	805467	808088
Ilgtermiņa imigranti	1627	1443	1428	1364
Īstermiņa imigranti	1530
Galvenās izceļotāju grupas				
Viesi	4509726	4736001	4579728	4755863
Tūristi	861298	933749	1206620	1353673
Ekskursanti	2789780	2948323	2571888	2581847
Biznesmeņi	858648	853929	801220	820343
Ilgtermiņa emigranti	7131	6602	3262	2210
Īstermiņa emigranti	1045

... Trūkst datu vai tie ir apšaubāmi

Tūrisma infrastruktūra Latvijā ar katru gadu uzlabojas, paaugstinās arī sniegto tūrisma pakalpojumu kvalitāte, kas pierāda Latvijas tūrisma nozares potenciālu un konkurētspēju. Tika strādāts pie Latvijas tūrisma tēla pilnveidošanas un atpazīstamības, jaunu tūrisma informācijas materiālu izdošanas, kā arī citiem

⁴ Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati

nozīmīgiem mārketinga pasākumiem. Un rezultāti ir redzami statistikas rādītājos – arvien vairāk tūristu brauc uz Latviju, lai redzētu paši savām acīm lasīto un dzirdēto. Šie dati ir objektīvs apliecinājums valsts, pašvaldības institūciju, nevalstisko tūrisma organizāciju un privātfirmu pieaugošajai profesionalitātei un lielajam ieguldītajam darbam infrastruktūras sakārtošanā, klientu piesaistē un apkalpošanā⁵.

Analizējot iedzīvotāju migrāciju valstī, redzams, ka uz valsts iekšējās migrācijas apjomiem būtisku ietekmi ir atstājis Dzīvesvietas deklarēšanas likums. Likuma mērķis ir panākt, lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Kopš tā stāšanās spēkā (2003. gada 1. jūlijā) strauji pieauga iedzīvotāju pastāvīgās dzīvesvietas izmaiņu skaits (skatīt 4.2.tabulu).

4.2.tabula
Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija⁶

	1995	2000	2001	2002	2003
Imigrācija	42065	36616	33225	32841	64193
<i>no Igaunijas</i>	76	35	46	56	69
<i>no Lietuvas</i>	67	59	50	162	146
<i>no citām valstīm</i>	2656	1533	1347	1210	1149
<i>lekšējā migrācija</i>	39266	34989	31782	31413	62829
Emigrācija	55778	42120	38384	34675	65039
<i>uz Igauniju</i>	54	51	81	120	44
<i>uz Lietuvu</i>	317	142	114	176	80
<i>uz citām valstīm</i>	16141	6938	6407	2966	2086
<i>lekšējā migrācija</i>	39266	34989	31782	31413	62829
Migrācijas saldo	-13713	-5504	-5159	-1834	-846
<i>Igaunija</i>	22	-16	-35	-64	25
<i>Lietuva</i>	-250	-83	-64	-14	66
<i>Citas valstis</i>	-13485	-5405	-5060	-1756	-937
<i>lekšējā migrācija</i>	x	x	x	x	x

x – Tabulas rindas un ailes krustpunktā esošās rūtiņas aizpildīšana loģiski nav iespējama.

Kā jau iepriekš minēts, Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati par iedzīvotāju ilgtermiņa migrāciju Latvijā 2003. gadā liecina, ka aizvadītajā gadā bija vērojams vismazākais starpvalstu migrācijas iespaids uz iedzīvotāju skaita izmaiņām valstī - iedzīvotāju skaits emigrācijas pārsvara pār imigrāciju dēļ samazinājies par 846 cilvēkiem, tai skaitā par 650 sievietēm un 196 vīriešiem.

⁵ Tūrisma Attīstības Valsts aģentūras gada publiskais pārskats par 2003.gadu.

⁶ Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati

Mūsu valstī 2003. gadā uz dzīvi ieradās 460 sievietes (34 % no imigrantu kopskaita) un 904 vīrieši (66 % no imigrantu kopskaita), turpretī emigrantu vidū vīriešu un sieviešu proporcija bija aptuveni vienāda - 49,8 % vīriešu un 50,2 % sieviešu.

Starptautisku migrācijas rezultātā Latvija 2003. gadā "zaudēja" 688 darbības vecuma un 252 pensijas vecuma iedzīvotājus. Turpretī bērnu (līdz 14 gadu vecumam) imigrantu vidū bija par 94 vairāk, nekā emigrantu vidū⁷.(sk. 4.3.tab.).

4.3.tabula
Ilgtermiņa migranti pēc vecuma un dzimuma, 2003⁸

	<i>Imigrācija</i>			<i>Emigrācija</i>			<i>Migrācijas saldo</i>		
	<i>Kopā</i>	<i>Vīrieši</i>	<i>Sievietes</i>	<i>Kopā</i>	<i>Vīrieši</i>	<i>Sievietes</i>	<i>Kopā</i>	<i>Vīrieši</i>	<i>Sievietes</i>
<i>Kopā</i>	1364	904	460	2210	1100	1110	-846	-196	-650
<i>No kuriem:</i>									
0 - 4	182	112	70	68	37	31	114	75	39
5 - 9	70	36	34	69	43	26	1	-7	8
10 - 14	66	40	26	87	55	32	-21	-15	-6
15 - 19	89	50	39	109	55	54	-20	-5	-15
20 - 24	101	71	30	172	96	76	-71	-25	-46
25 - 29	138	91	47	261	101	160	-123	-10	-113
30 - 34	172	113	59	283	128	155	-111	-15	-96
35 - 39	150	116	34	232	119	113	-82	-3	-79
40 - 44	97	66	31	180	100	80	-83	-34	-49
45 - 49	76	63	13	174	91	83	-98	-28	-70
50 - 54	58	42	16	114	75	39	-56	-33	-23
55 - 59	51	39	12	88	41	47	-37	-2	-35
60 - 64	33	24	9	102	52	50	-69	-28	-41
65 - 69	26	15	11	105	43	62	-79	-28	-51
70 - 74	17	7	10	72	28	44	-55	-21	-34
75 - 79	16	9	7	59	25	34	-43	-16	-27
80+	22	10	12	35	11	24	-13	-1	-12

Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu, Latvijā ir noteikti četri ģimenes stāvokļa veidi - neprecējies (-usies), precējies (-ta), šķirts (-ta), atraitnis (-ne).

⁷ Population migration in Latvia in 2003. Look at internet 2006.02.28.

http://www.csb.gov.lv/ateksts.cfm?tem_kods=dem&datums=%7Bts%20%272004%2D03%2D30%2013%3A00%3A00%27%7D

⁸ Centrālās statistikas pārvaldes dati

Izvērtējot statistiskos datus par migrantu ģimenes stāvokli, redzams, ka no valsts visvairāk aizbrauca precētie migranti un tikai pēc tam seko neprecējušies un šķīrušies migranti (sk.4.4.tab.)

4.4.tabula
Migrācijas saldo pēc migrantu ģimenes stāvokļa, 2003⁹

	Kopā valstī	No kuriem-Rīgā
Migrācijas saldo	-846	-760
<i>No kuriem:</i>		
Neprecējies	-108	909
Precējies	-570	-1227
Šķīries	-100	-199
Atraitnis	-68	-244
Nenoteikts	-	1

Kā jau minēts iepriekš, Latvijas iedzīvotāju skaits arī 2003.gadā turpināja samazināties. Taču iedzīvotāju skaita samazinājuma tempi pēdējos gados kļūst lēnāki. Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegto informāciju laikā no 2000. – 2003.gadā Latvijā iedzīvotāju skaitu papildināja 399 ārvalstnieku jaundzimušie bērni (sk. 4.5.tab.).

4.5.tabula
Dzimušie ārzemnieki 2000-2003¹⁰

	2000	2001	2002	2003
Pavisam	120	112	82	85

Vislielākais īpatsvars starp jaundzimušajiem ārzemnieku bērniem ir Krievijas pilsoņiem - 52.88%, pārējo valstu pilsoņu jaundzimušie bērni nepārvar 10% robežu – Lietuvas pilsoņi – 8.02%, Baltkrievijas pilsoņi – 6.52%, Ukrainas pilsoņi – 5.51%.

Līdzīga situācija ir ar Latvijā mirušajiem ārvalstniekiem. Laikā no 2000. – 2003.gadam Latvijā miruši 1525 ārzemnieki (sk. 4.6.tab.).

4.6.tabula
Mirušie ārzemnieki¹¹

	2000	2001	2002	2003
Pavisam	272	419	410	424

No tiem vislielākais īpatsvars atkal ir Krievijas pilsoņiem – 87.80%. Pārējo valstu pilsoņi ir 5% robežās – Lietuvas pilsoņi – 3.93%, Ukrainas pilsoņi – 2.43%, Baltkrievijas – 1.38%.

⁹ Centrālās statistikas pārvaldes dati

¹⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

¹¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati